

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Eusebiu Tu Pamphilu Ekklesiastikē Istoría

Eusebius <Caesariensis>

Mogvntiae, 1672

XXXVIII. Maxentii interitus in ponte Tiberis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14478

trusi sint alimentorum penuriam, qualem antea Romæ unquam fuisse, nulla hominum ætatis nostræ memoria recordatur.

C A P U T XXXVII.

Maxentii exercitus in Italia superati.

Ohæc cuncta dolore ac miseratione commotus Constantinus, omni bellico apparatu adversus tyrannidem sese instruxit. Cumq; summum omnium Deum Patronum sibi ad civifset, Christumque ejus Filium Servatorem atque Auxiliatorem invocasset; & victoriæ tropæum, salutare scilicet signum ante milites ac stipatores suos statuisset, cum omni exercitu progressus est, eo consilio ut Romanis libertatem quam à majoribus suis acceperant, interventu suo restitueret. Porro cum Maxentius magicarum artium præstigiis magis quam subditorum benevolentia confusus, ne quidem extra urbis portas progredi auderet; cuncta verò in circuitu urbis Romæ ac totius Italiæ loca, oppida, regiones quas servitutis jugo oppressas tenebat, innumerabili armatorum multitudine & dispositis ad insidiandum exercitibus undique munisset: divi ino fretus auxilio Imperator, primam, secundam ac tertiam tyranni aggressus aciem, cunctis primo statim impetu fufis ac fugatis, in interiora Italiæ penetravit.

C A P U T XXXVIII.

Maxentii interitus in ponte Tiberis.

Tandemque ad ipsam urbem Romanam propius accessit. Verum ne unius tyranni causâ Romanos omnes oppugnare necesse haberet, Deus illum quasi vinculis quibusdam constrictum quam longissimè extra urbis portas protraxit: simulque prisca illa adversus impios edita miracula, quæ factis Voluminibus continentur, & quibus multi quidem perinde ac fabulis fidem derogant, cum tamen fidelibus fide digna videantur, cunctis tam fidelibus quam infidelibus qui hoc miraculum quod dicturi futurus oculis suis spectaverunt, verissima esse opere ipso comprobavit. Nam quemadmodum Mosis ac religiosæ quondam gentis Hebræorum temporibus, Deus curru & exercitum Pharaonis projecit in mare; levissimos milites ex curru pugnantes tritatas submersit in mari rubro, & fluctibus operuit; sic plures

Α πάνει κ' ἄπορία καλῶσῆναι, ὅσπν ἐπὶ Ρ' ἄλλοτε ποτε οἱ καθ' ἡμᾶς ἡρώδης μνησιν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΖ.

Ἡτῶ ἐν Ἰταλίᾳ μαζοντίου στρατιώτων.

Αλλὰ γ' ἑτῶν ἀπάντων οἰκτον ἀναλαβὼν Κωνσταντῖνον, πάσαις ἀποστασιαστικῶν ἐπιπέτο κατα τῆς τυραννίδος. Ἐστὸς αὐμνος δὴ τὰ εἰαυτῆ Θεὸν τὸν ἐπὶ πάντων, σωτῆρα τε κ' βοηθὸν ἀνακαλεσάμενον τὸν Χριστὸν αὐτῆ. τὸ, τε νικητικὸν τροπαῖον, τὸ δὴ σωτῆρῶν σημείον, τῶν ἀμφ' αὐτὸν ὀπλιτῶν τε κ' ἀποφόρων ἐστάξας, ἠγείτο πανστρατία, ἡ ἡμαίσις τὰ τῆς ἐν ἀποστολῶν ἐλευθερίας περηνόμενον, Μαζοντίου δὴ τὰ μάλλον τὰ καλὰ γοπηϊάν μηχαναίς, ἢ τῆ τῶν ὑπὸ ἐπιθάρρηντ' ἐννοία, προσελθὼν ἐπὶ τῶν πυλῶν τῆ ἀσείου Ἰππολυμῆτ' ὀπλιτῶν τῶ πληθεικ' ἐρεθιστῶν λόχοις μυρίοις περὶ τὸ τόπον κ' χώραν κ' πόλιν, ὅση τις ἴσῃ ἀπὸ δεδ' ἐλωτο, φραζαμένε, ὅ τῆς ἐν Θεῷ μαχίας ἀνημμέν' βασιλεὺς, Ἰππὸν περὶ τῆ κ' δευτέρα κ' τρίτη τῆ τυραννῆ ἀπατάξεν, εὐ μάλα τε πάσαις ἐξ αὐτῆς περὶ τῶν χερῶσάμενον, ἑρέσιον Ἰππὸν πλείον' ἐπὶ Ἰταλῶν χώρας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΗ.

Μαζοντίου θάνατος ἐν ζιφύραποταμῷ τῆς Ἰταλίας.

Ἡ δὲ αὐτῆς Ρώμης ἀρχιστράτηγος ἦν ἐπὶ τῆς ἡμῶν ἐξανακαλοῦτο, Θεὸς αὐτὸς οἷα δὲ ἐστὶν τισὶ τὸν τυραννὸν πορρωτάτω πυλῶν ἐξείλετο κ' τὰ παλαιὰ καὶ ἀσεβῶν ὡς ἐν μύθε λόγοις ἀπὸ τῶν πλείστοις ἀπὸ ἐμῶν, πᾶσα γὰρ μὴ πιστοῖς, ἱεραῖς βίβλοις ἐσημειωμένα, αὐτῶν ἐνεργείαις ἀπασιν ἀπλῶς εἰπῶν πᾶσι ἅμα κ' ἀπίστοις, ὀφθαλμοῖς τὰ ἀπὸ δόξα θεωμένοις Ἰππὸσάτω. ὡσπερ αὐτὸς ἐπ' αὐτῆ ποτὲ Μωσέως κ' τῆς θεοῦ Εβραίων ἡρώδης, ἄεματα Φαραὼ κ' τῆς δυνάμειν αὐτῆ ἐρρίψεν εἰς θάλασσαν, κ' τῆς Ἰππὸν ἐκλεῖς ἀναβάτας τριστάτας κατεπέλασε.

ἐν ἐρυθρᾷ. καὶ ταῦτα δὴ καὶ Μαξέντιος, οἷον
 ἀμφὶ αὐτὸν ὀπλίται καὶ δόρυφόροι, ἐδύσαν εἰς
 βυθὸν ὡσεὶ λίθος, ὅπηνικα ἵκοντα δὲ τῆς ἐπιθεῖας
 καὶ Κωνσταντίνου δυνάμει, τὸν πρὸς τῆς πορείας
 διήκει ποταμὸν ἐν αὐτὸς σκάφει ζεύξας, καὶ εὖ
 μάλα γεφυρώσας, μηχανῶν ὀλέθρα καθ'
 ἑαυτῆς σκεπήξασα, ὡδὲ πηελείν τὸν τῶ Θεῶ
 φίλον ἐλπίσας. ἀλλὰ τῶ δὲ μὲν δεξιῶς παρῆν
 ὁ αὐτῆς Θεός, ὁ δὲ ἀνδραγαθὸς κρυφίως μηχανὰς
 καθ' ἑαυτῆς δειλαίως συνίστηεν. ὡς δὲ ἦν εἰπεῖν,
 ὡς ἀεὶ λάκκον ὠρυξέει ἀνέσκαψεν. καὶ ἐμ-
 πεσέται εἰς βόθρον ὃν εἰργάσατο. ἔπειτα εὖ
 ὁ πόνος αὐτῆς εἰς κεφαλὴν αὐτῆς. ἔπειτα κορυ-
 φῆν αὐτῆς ἡ ἀδικία αὐτῆς καὶ ἀδίκησεν. ἔγω
 δὴ τὰ Θεοῦ νέματα τῶν ἐπιθεῖας ζεύματος μη-
 χανῶν ἔτι ἐν αὐτοῖς ἐκρύμματα, καὶ καί-
 ρον τὸν ἐπιπέδοντα, ὑφίξάνει μὲν ἡ διάβασις.
 χωρεῖ δὲ ἀθρόως αὐτανδρα καὶ βυθῆ τὰ
 σκάφει. ἔπειτα γε πρῶτος ὁ δειλαίως. ἔπειτα ἡ καὶ
 οἱ ἀμφὶ αὐτὸν παρὰ τῆς δόρυφόροι, ἡ
 τὰ θεῖα παρὰ τῆς λόγια, ἐδύσαν ὡσεὶ
 μόλυβδος ἐν ὑδάτι σφοδρῶ. ὡς εἰκότως ἀνεί-
 κη μὴ λόγος, ἐργαίως δὲ οὐκ ὁμοίως τοῖς ἀμφὶ
 τὸν μέγαν θεράποντα Μωυσῆα, τὸς πρὸς Θεῶ
 τῶν νικῶν ἀρμαίνες, αὐτὰ δὴ τὰ καὶ τὰ πάλ-
 λαι διαστέβεις τυράννε ὡδὲ πως ἀνυμνεῖν καὶ
 λέγειν. ἀσωμνητῶ Κυρίω, ἐν δόξῳ γὰρ δεδό-
 ξασαι ἵππον καὶ ἀναβάτην ἔργον εἰς θά-
 λασσαν. βοηθὸς καὶ σκεπαστὴς ἐγγυετό μοι εἰς
 σωτηρίαν καὶ τίς ὁμοίός σοι ἐν θεοῖς κυρίε, τίς
 ὁμοίός σοι; δεδόξασμένον ἐν ἀγίοις, θαυ-
 μασιος ἐν δόξαις ποιῶν τέρατα.

A Maxentius, & quicumque circa illum e-
 rant milites ac stipitatores, instar lapidis
 in altissimum gurgitem ceciderunt.
 tunc videlicet cum divina virtute Con-
 stantini partibus auxiliante in fugam
 actus, fluvium sibi objectum pertransi-
 ret: in quo, ponte ex scaphis firmissimè
 contabulato, ipse machinam quandam
 in suam ipsius perniciem construxerat,
 Deo dilectum Principem hujusmodi
 dolo interceptum iri sperans. Verùm
 huic quidem Deus quem colebat, auxi-
 lio adfuit. At impius ille, occultas ma-
 chinas in suum ipsius caput miser com-
 paravit. Proinde & hoc merito dici po-
 tuit: Scrobem aperuit atq; effodit: & in
 foveam quam fecit ipse incidit. Con-
 vertetur labor ejus in proprium ipsius
 caput, & in verticem ipsius injustitia e-
 jus recidet. Sic igitur machinis quæ in
 ponte constructæ fuerant cum occultâ
 decipulâ tempore minimè sperato dis-
 solutis, transitus quidem subsidere cœ-
 pit: navigia verò simul cum ipsis homi-
 nibus repente pessumiere. Et infelix il-
 le omnium primus, deinde cuncti quos
 circa se habebat protectores ac stipato-
 res, sicut divina prædixerunt oracula, in-
 star plumbeæ massæ in altissimum gur-
 gitem cecidere. Adeo ut milites qui
 tunc ope divini Numinis victoriam ad-
 cepti sunt, perinde ac olim Israëlita quos
 magnus ille Dei famulus Moses duce-
 bat, merito si non verbis, saltem rebus
 ipsis eadem quæ illi quondam adversus
 impium illum Pharaonem cantaturi
 fuerint in hunc modum: Cantemus
 Domino: magnificè enim glorificatus
 est. Equum & ascensorem proiecit in
 mare. Adiutor & Protector factus est
 mihi ad salutem. Et iterum: Quis simi-
 lis tibi inter Deos Domine, quis similis
 tibi? Glorificatus in Sanctis, admirabi-
 lis in gloria, faciens prodigia.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΘ΄.

Εἰσελθὼν ἐν Ῥώμῃ Κωνσταντίνου.

Ταῦτα τε καὶ ὅσα τῶν ἀδελφῶν Κων-
 σταντίνου τῶν πανηγυρομένων καὶ τῆς νίκης αἰ-
 τῶν καὶ καίρων ὁμοίως τῶ μεγάλῳ θεράποντι
 ἐργοῖς αὐτοῖς ἀνυμνήσας, μετ' ἐπισημίων εἰση-
 λων ἐν ἐπιπέδοντα βασιλεύσαν πόλιν. πάντες
 δὲ ἀθρόως αὐτὸν, οἷον ἀπὸ τῆς συκλήτης βα-
 λῆς, οἷον ἀλλῶς ἐπιφανείς καὶ διάσημοι τῶν
 τῆς δόξης, ὡς εἰργαίοντο ἡλδοθερωμένοι, σὺν
 παντὶ δήμῳ Ῥωμαίων, Φαιδρῶν ὀμμασιν

CAPIT XXXIX.

Ingressus Constantini in urbem Romanam.

HÆc & alia horum germana cum
 Constantinus eo tempore magnū
 Dei famulum Mosem imitatus, in lau-
 dem dei universorum Principis & victo-
 riæ auctoris factis ipsis cecinisset, Ro-
 manam triumphans ingressus est. Omnes
 que pariter tā ex Senatu quàm ex eque-
 stri ordine, tanquam carceris custodia
 liberati, cum universo populo Romano,
 læto vultu faustisque acclamationibus
 cum inexplebili gaudio ex intimo ani-

Hhh ij